

Próféták nélkül elhal a remény

Jézus igen kemény szavakkal illette népéből azokat, akik „megölték a prófétákat”.

Mert a próféták minden korban azok a személyek, akik az emberek számára elevenen tartják a remény utolsó szikráit.

A próféta egész korszakokat elővételez, és így gondoskodik arról, hogy a világ állva maradjon. Minden reggel emlékeztet a felelősségünkre, és föltárja legtitkosabb bűneinket. Megmutatja nekünk annak az embernek a képét, akire szeretnénk hasonlítani, de akivé lenni nincs bátorságunk. A próféta az a só, amely bár éget, de gyógyulást hoz. Ő az az ember, aki folyton hullámvásba hozza létünk vizét, hogy el ne korhadjunk.

Ezért a prófétákra mindig a szeretet és a gyűlölet furcsa keveréke irányul egyidejűleg. Valamennyien szeretjük a prófétát, és valamiképpen valamennyien szeretnénk megölni vagy elhallgattatni.

A próféták mindig kényelmetlenek voltak a világ minden rendszere számára. És ma is azok. Ezért soruknak sosem kedvezett a szerencse. Mindig ahhoz hasonlóan járnak, ahogyan lelkiismeretünk legbelső hangja, amelyet szeretnénk elhallgattatni, éppen azért, mivel igaza van.

A prófétától mindig félnek, mert ő magának Istennek a hangja, Istené, aki hív, vádol, feltár, fölébreszt és megérteti velünk, hogy senki sincs bűn nélkül, és ezért senki sem hajlíthatja az első követ testvére felé.

A próféta az, aki ma is tudatosítja bennünk, hogy nem olyan egyszerű dolog az embereket egyszerűen kizsákmányoltakra és kizsákmányolóokra felosztani, hiszen valamennyiünknek állandó megtérésre van szükségünk, mert senki sem mondhatja el magáról, hogy senkit sem zsákmányol ki, sem kicsiben, sem nagyban.

Itt eszembe jut annak a jelentős politikusnak a felesége, aki, miközben férje briliáns beszédet mondott a társadalom kizsákmányolóit ellen, félhangosan így szólt hozzám: „És közben észre sem veszi, hogy rabszolgát csinált belőlem azzal, hogy a gyerekek minden gondját rám terhelte. Ez a kizsákmányoló!”

De ha valamennyiünkben él is bizonyos félelem a prófétától, mégis kétségtelen, hogy leginkább a hatalmasok félnek tőle, a zsarnokok, a

„tanítómesterek”, a „tiszták”... A próféták mindig rossz véget értek.

Jézust, aki több volt, mint egyszerű próféta, ennek a logikának megfelelően meg kellett ölni. Ő maga is panaszkodott amiatt, hogy Izrael mindig megölte a prófétáit. És valóban: Keresztelő Jánost lefejezték, Izajást kettéfűrészeltette Manasse király, az apostolok a hagyomány szerint erőszakos halált haltak, és a modern prófétákat is lelövik, megkínózzák vagy pszichátriai klinikákon gyötrik őket.

Igen, még ma is léteznek próféták. A világ egyszerűen nem nélkülözheti őket. És az egyház végképp nem. Ellenkezőleg, a II. Vatikáni Zsinat azt mondja, hogy minden megkereszteltnek kötelessége prófétává lenni a világ előtt.

Igen, ma is vannak próféták, még ha ez nem tetszik is nekünk különösebben. És mindig létezni fognak, még akkor is, ha folytatjuk a megölésüket, kinevetésüket vagy a szájuk befogását, ami még szörnyűbb, mint megölni őket.

De ma, mivel sokkal ravaszabbak és sokkal cinikusabbak vagyunk, remek trükköt eszeltünk ki arra, hogy megszabaduljunk a prófétáktól. Tudniillik föltesszük a kérdést: Tulajdonképpen ki képes megkülönböztetni az igazi prófétát a hamistól? Ki képes biztonsággal megmondani nekünk, hogy adott esetben nem hamis prófétáról van-e szó? Végére is nem óvott-e minket maga Jézus is a hamis prófétáktól?

Tehát jobb biztosra menni, és már kezdetben védekezni! Később aztán, ha már a próféták és mi is halottak leszünk, az Egyház mindent be fog vetni azért, hogy rehabilitálja őket, ha mégis kiderül, hogy igazi prófétákról volt szó.

Egészen becsületesnek kell lennünk: az a félelem, amely mindnyájunkban megvan a prófétákkal szemben, inkább arra ösztönzött minket, hogy leleplezzük a hamis prófétákat, mint hogy fölismerjük az igaziakat. Hiszen rendszerint az a helyzet, hogy miközben nyomaték-kal állítjuk, hogy az igazságra szomjazunk, valójában nagyon félünk tőle.

Egy valami egészen világos: Egész fáradozásunknak, amely arra irányul, hogy hamis prófétákként hiteltelensük azokat, akik veszélyeztetik kényelmes rendszerünket, csupán az a rendeltetése, hogy biz-

tonságba ringasson minket, elhítette velünk, hogy már egyáltalán nem léteznek igazi próféták.

Föl kellene tennünk azt a kérdést, amely talán túlságosan veszélyes: Miért van az, hogy bár szörnyen félünk a hamis prófétáktól, de nem félünk attól, hogy a prófétaság teljesen hiányozni fog az egyházon belül és kívül?

Hagyjunk föl végre azzal, hogy szigorú aprólékossággal kutatjuk a hamis prófétaság jeleit, és kutassuk bátran azokat az ismertetőjegyeket, amelyek az igazi prófétákat jellemzik – nehogy azok hiábavalóan elmenjenek mellettünk!

Az igazi prófétaság egyértelmű ismertetőjegyei a valódi bibliai hagyománynak megfelelően – amely szerint a próféták az Egyház egyetlen megnyilvánulásából sem hiányozhatnak – többek között a következők:

– Minden prófétai szó, prófétai tett és prófétai esemény mindig is csapás lesz a maradiakra, az aluskönyvakra, a bürokratákra, a diplomataikra, a hatalmasok minden fajtájára.

– A prófécia nem ismer kompromisszumot: a prófécia mindig vagy „Igen”, vagy „Nem”, sosem „Igen, de...”

– Minél alacsonyabb, egyszerűbb és szerényebb a próféta származása, alighanem annál igazabb a próféciaja. Jézussal kapcsolatban azt kérdezte a nép: „Honnan vett ekkora bölcsességet? Nem az ács fia ez?”

– A prófécia sosem marad meg a saját országa, saját vallása határain belül; nem ismer határokat: mindenkihez szól, és meggyőződése, hogy Isten a kívülállók szájával is szólhat.

– A próféták beszéde mindig világos, még ha olykor tele van is szimbólumokkal; mindig kemény beszéd, amely egyidejűleg örömmel tölti el azt, aki hallja.

– A próféta mindig az ellentmondás jele, egyedül áll a tágas mezőn, az elismertek elvetik; ennek ellenére mély öröm van a szívében, és a lehető legnagyobb biztonsággal van tudatában feladatának, ami nem más, mint hogy egy igaz szónak, Isten szavának hordozója legyen.

Juan Arias

Forrás: Juan Arias, Gesten der Hoffnung, Verlag Styria, 1976, 174-180.